

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 12 juni 2018
Behandeld door Olga Leijten/Marguerite Koenigs
Bijlage Onderzoek governance Stedelijk Museum Amsterdam
Onderwerp Eerste bestuurlijke reactie op het rapport naar de governance en WNT van het Stedelijk Museum Amsterdam en advies Amsterdamse Kunstraad (AKr)

Zeer geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij stuurt het college u het rapport 'Governance en WNT bij het Stedelijk Museum Amsterdam toe en het advies van de Amsterdamse Kunstraad 'Het museum als dynamisch geheugen'.

Verschillende publicaties die begin oktober 2017 over de schenking van Borgmann aan het Stedelijk Museum en de nevenactiviteiten van de directeur van het Stedelijk in de media verschenen, vormden de aanleiding voor de Raad van Toezicht van het museum om twee onafhankelijke onderzoeken te entameren.

Na de bespreking in de raadscommissie van 2 november 2017 over het Stedelijk Museum heeft het college in goed overleg met de Raad van Toezicht van het Stedelijk Museum besloten het opdrachtgeverschap over te hevelen naar de gemeente. Op 12 december 2017 heeft het college zowel de opdracht naar de governance en de naleving van de beloningsregelgeving, waaronder de Wet Normering Topinkomens (WNT) als een adviesaanvraag aan de AKr vastgesteld¹.

Op 4 juni 2018 is het rapport over de Governance en de WNT bij het Stedelijk Museum aan de gemeente aangeboden en op 11 juni 2018 heeft de AKr het advies 'Het museum als dynamisch geheugen' uitgebracht.

Allereerst wil het college de onderzoekers danken voor het rapport met de aanbevelingen. Het rapport laat het vele werk zien dat de onderzoekers hebben verricht om een duidelijk en gedegen beeld neer te leggen over de governance en naleving WNT van het Stedelijk Museum.

Het college kan zich vinden in de bevindingen en omarmt alle aanbevelingen uit het rapport. De aanbevelingen sluiten aan bij de eerder door het college geuite wens transparantie te zien in de wijze waarop het Stedelijk Museum opereert. Het college verwacht dat de Raad van Toezicht de aanbevelingen ter harte neemt en uitvoert.

¹ De opdrachtverlening en de adviesaanvraag aan de AKr zijn mede gebaseerd op de motie 1399 inzake de ontwikkelingen bij het Stedelijk Museum van de raadsleden Ernsting, Moorman en Duijndam.

De afgelopen week heeft de wethouder Kunst en Cultuur gesproken met de onderzoekers en de Amsterdamse Kunstraad over de bevindingen. Ook heeft de wethouder gesproken met leden van de Raad van Toezicht, de oud-directeur en de interim directeur van het Stedelijk Museum.

Het college realiseert zich dat de afgelopen periode voor de betrokkenen niet makkelijk is geweest. De negatieve berichtgeving en de duur van het onderzoek heeft een wissel op velen getrokken. In deze lastige periode is het museum in staat gebleken het tentoonstellingsprogramma te continueren en nieuwe programmering toe te voegen. Hierover spreekt het college zijn waardering uit. Het laat de grote waarde van het instituut Stedelijk Museum voor de stad, nationaal en internationaal zien.

We hopen dat met de uitkomsten van het onderzoek naar de governance en naleving WNT, het advies van de AKr en de opvolging die op korte termijn wordt gegeven aan de aanbevelingen, een periode wordt afgesloten en het museum zich met alle aandacht kan richten op de toekomst.

Het advies 'Het museum als dynamisch geheugen' van de Amsterdamse Kunstraad

Het college heeft de AKr advies gevraagd over de (toekomstige) positionering van het Stedelijk Museum Amsterdam in de stad, nationaal en internationaal. Het advies 'Het museum als dynamisch geheugen' is op maandag 11 juni 2018 uitgebracht. De AKr komt tot de conclusie dat de collectie, het dynamisch geheugen van het museum, een centrale plek moet krijgen in de positionering van het museum. Het advies gaat onder andere in op de kracht van de collectie, de rol van het Stedelijk Museum in de stad, het organisatiemodel van het Stedelijk Museum en de functieprofielen van directie en raad van toezicht.

Het college dankt de AKr voor haar advies. Het advies biedt goede aanknopingspunten voor de (toekomstige) positionering van het museum in de stad, nationaal en internationaal. Het college maakt daarbij een onderscheid in de aanbevelingen. De aanbevelingen over de organisatie zal het college bespreken met de directie van het museum. Aanbevelingen over collectie, positie en verantwoordelijkheden in de stad bespreekt het college graag samen met het Stedelijk Museum en het bredere culturele veld.

De aanbevelingen in het advies over de governance zijn daar waar het aan de orde is, meegenomen in deze bestuurlijke reactie.

Het rapport naar de governance en de WNT van het Stedelijk Museum Amsterdam

Het onderzoek is zorgvuldig verlopen door degenen die gehoord zijn in de gelegenheid te stellen om te reageren op het feitenrelaas zoals dit door de onderzoekers is opgesteld. Ook in de laatste fase is er gelegenheid geweest kennis te nemen van en te reflecteren op de concept bevindingen en aanbevelingen voordat het rapport aan de gemeente is aangeboden op 4 juni 2018. In aanvulling daarop hebben de direct betrokkenen op 8/9 juni jl. van de gemeente de mogelijkheid gekregen onder geheimhouding de bevindingen, de aanbevelingen en de samenvatting in te zien.

Opdracht en inhoud onderzoek

Het college heeft de onderzoekers verzocht naar de volgende aspecten te kijken:

1. De wijze waarop het Stedelijk Museum Amsterdam de Governance Code Cultuur en de Ethische Code voor Musea heeft toegepast en toepast bij de uitvoering van zijn taken. Daarbij ligt de nadruk op de governance en de transparantie, het beheer van de collectie, de onderdelen bruikleen en transacties tussen directeuren en leden van de Raad van Toezicht enerzijds en het Stedelijk Museum Amsterdam anderzijds.
2. Naar de mate waarin transparantie is betracht bij de aanstelling en het vertrek van de directeur en hoe hierover is gecommuniceerd. Hierbij is tevens betrokken de handelwijze van de directeur en de leden van de Raad van Toezicht en de mate waarin en het moment waarop de gemeente hierover is geïnformeerd.
3. De wijze waarop de gemeente Amsterdam de toepassing van de Governance Code Cultuur door het Stedelijk Museum Amsterdam heeft getoetst en of deze toetsing voldoende is, inclusief de wijze waarop het Stedelijk Museum Amsterdam de gemeente heeft betrokken bij voor het Stedelijk Museum Amsterdam belangrijke processen en besluiten.
4. De mate waarin met de beloning van de directeur de beloningsregeling is nageleefd.

Conclusies van het rapport

De onderzoekers beginnen het onderzoek met een uitgebreid feitenrelaas waarin zij citaten uit door de betrokkenen ingediende documenten hebben opgenomen waar dat passend was. De onderzoekers trekken een twaalftal conclusies. De hoofdlijn daarvan is:

- De onderzoekers zijn tot de overtuiging gekomen dat betrokkenen, ondanks de geconstateerde tekortkomingen te goeder trouw dachten in het belang van het Museum te handelen.
- Toepassing door het museum: op papier ziet de governance er goed uit, maar in de werkelijkheid handelt het Museum niet in overeenstemming met de Code, is daarover niet transparant en heeft de Code op punten overtreden.
- De wijze waarop de Raad van Toezicht heeft toegezien op het functioneren van de directie verdient allerminst een schoonheidsprijs. Het proces rond het ontslag van de laatste directeur kenschetsen de onderzoekers als ongelukkig.
- Het salaris van de voormalige directeur bleef binnen de maxima van de WNT (na correctie). Echter, de informatie die het Museum op zijn website gaf over de bezoldiging van de directie was niet conform de WNT. De voormalige directeur van het Stedelijk heeft miskend dat zij naar de in Nederland levende overtuigingen bij het aanvaarden van een bonus van haar voormalige opdrachtgever niet had mogen volstaan met een enkele mondelinge mededelingen daarvan aan de toenmalige voorzitter van de raad van toezicht.
- De gemeente heeft voor de beoordeling van de naleving van de Code gekozen voor een toetsing op volledigheid en niet op juistheid. De gemeente kan aan de hand van de schriftelijk ontvangen informatie niet zien dat de Code niet volledig werd nagestreefd. Deze toetsing op volledigheid en niet op juistheid met betrekking tot de governance past in de relatie tussen de gemeente en het museum na de verzelfstandiging. De

onderzoekers doen dan ook geen aanbeveling over de wijze van toetsing door de gemeente.

Aanbevelingen

Het onderzoek naar governance bevat een tiental aanbevelingen. Het merendeel daarvan heeft betrekking op de Raad van Toezicht en de directie van het Stedelijk Museum. In deze eerste bestuurlijke reactie beperkt het college zich tot een korte reactie. Daar waar de onderzoekers aanbevelen om in gezamenlijkheid op te trekken, is het college bereid deze taak op zich te nemen. Dit betreft allereerst de benoeming van een permanente voorzitter van de raad van toezicht. Gelet op de situatie waarin het museum zich nu bevindt, achten de onderzoekers het van groot belang dat er snel een permanente voorzitter komt die in staat is het museum weer naar de toekomst te laten kijken. Het college hecht eraan dat er een zorgvuldige overdracht plaatsvindt en verwacht dan ook de beschikbaarheid van in ieder geval de interim voorzitter dit proces mede te begeleiden.

Daarnaast zijn de onderzoekers van oordeel dat benoeming van leden van de raad van toezicht door het college dient te geschieden, zeker de initiële benoeming. Herbenoeming zou nog door de raad van toezicht kunnen gebeuren, omdat de raad van toezicht beter in staat is een oordeel te vormen over de noodzaak en de wenselijkheid daarvan.

Deze aanbeveling sluit aan bij een van de uitgangspunten bij de verzelfstandiging en is een al langer gekoesterde wens van de gemeente inzake benoemingen. Het college is dan ook tevreden deze aanbeveling die overigens ook uit het advies van de AKr spreekt, te lezen. Daarbij volgt het college de aanbeveling van de AKr om geleidelijk de Raad van Toezicht te vernieuwen.

Het college kiest ervoor de procedure gelijk te trekken met de procedure voor andere grote instellingen zoals zoals het Amsterdam Museum, Internationaal Theater Amsterdam en het AFK. Dat betekent dat het college de leden van de raad van toezicht benoemt, herbenoemt en ontslaat.

In overleg met de Raad van Toezicht zullen de statuten van het Stedelijk Museum op de kortst mogelijke termijn worden herzien.

Vooruitlopend op deze statutenwijziging doen de onderzoekers een aanbeveling over het proces van de benoeming van de permanente voorzitter van het Stedelijk Museum Amsterdam. Het college wil dat het proces van het selecteren en benoemen van een permanente voorzitter parallel loopt aan de statutenwijziging, zodat het college de nieuwe voorzitter op voordracht van de Raad van Toezicht benoemt. Het college is het daarbij met de onderzoekers eens dat het aanzoeken van een nieuwe voorzitter de eerste prioriteit heeft. Zoals aanbevolen zal de gemeente samen met de Raad van Toezicht een door het college goed te keuren profielschets opstellen. In navolging van de aanbevelingen houdt het college bij iedere fase van het selectieproces voeling met de Raad van Toezicht.

Om in de toekomst meer structuur aan te brengen in het proces rond de selectie en de benoeming van leden van de raad van toezicht – in het bijzonder van de voorzitter – en van de directie (waarbij het college alleen gehoord wordt) stelt het college in overleg met het Stedelijk Museum een reglement op. Met een dergelijk reglement is dit proces ook in de toekomst verankerd.

Waar de onderzoekers zich beperken in hun aanbevelingen over de invulling van de competenties van de leden van de raad van toezicht, is de AKr uitgesproken. De raad van toezicht moet in de ogen van de AKr inclusief zijn en in elk geval hoogwaardige culturele kennis bevatten naast financiële kennis en kennis van organisatieprocessen in de museale context. De AKr spreekt de voorkeur uit twee kunstenaars en iemand te benoemen die de inwoners van Amsterdam vertegenwoordigt.

Het college stelt zich een divers samengestelde raad van toezicht voor met daarin een goede mix van expertises en achtergronden. In de profielschetsen die door de Raad van Toezicht in afstemming met het college worden gemaakt, zal dit tot uiting komen. Daarbij is het college van mening dat het proces van zoeken van nieuwe leden van de raad van toezicht voorbehouden is aan de Raad van Toezicht en niet toekomt aan de gemeente, AFK of AKr. Conditie is dat het zoek- en sollicitatieproces open en zorgvuldig plaatsvindt.

Hantering Governance Code Cultuur door de Raad van Toezicht

Het college ziet dat de afgelopen periode de Raad van Toezicht onder leiding van de interim voorzitter en de interim directeur een start hebben gemaakt met het komen tot meer transparantie. Het jaarverslag over 2017 is daar een goed voorbeeld van.

Het college zal in overleg met de raad van toezicht en de directie van het museum zoeken naar een passende vorm waarin deze transparantie verder kan worden uitgewerkt en gedeeld kan worden met het college en in de publieke jaarverantwoordingen.

Dit geldt niet alleen voor de relatie met het Stedelijk Museum maar voor het bredere culturele veld. In het coalitieakkoord 2018-2022 'Een nieuwe lente en een nieuw geluid' staat het belang van de Governance Code Cultuur in relatie tot de subsidiering van instellingen beschreven. Momenteel wordt de Governance Code Cultuur herzien. Het college ziet hierin een goed moment om samen met het Stedelijk Museum en het culturele veld in gesprek te gaan over governance en de rol van culturele instellingen en de rol van de subsidiegevers daarin. Met het oog op de voorbereidingen op het Kunstenplan 2021-2024 spreekt het college op een geëigend moment graag met uw raad hierover.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met de meeste hoogachting,

Het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam,

J.J. van Aartsen
waarnemend burgemeester

A.H.P. van Gils
Gemeentesecretaris

